

Daniel Kitaby — Elli Dörtünji San II

Soňky günleriň açylyşy: Daniýeliň düşünje gözlegi

Jeff Pippenger

2024-01-18

Biz ýakynda çap edilen bir makalany, “Patyşalar we pygamberler” atly kitapdan alnan bir bölek bilen tamamladyk; ol ýerde White uýa, Danyýeliň “Ýermeýa arkaly önünden aýdylan ýetmiş ýyllyk ýesirligiň, Hudaýyň mukaddes ýeriniň tämizlenmeginden ön geçmelidigini asmanly gelýän adamyň görnüşde yglan eden iki mün üç ýüz ýyl bilen nähili baglanyşyk saklaýandygyna düşünmäge” çalyşandygyny görkezdi.

“Başga bir görnüş arkaly geljekdäki wakalara has-da köp nur saýyldy; hut şu görnüşini ahyrynda hem Danyýel ‘bir mukaddesiň gürleýändigini, ýene bir mukaddesiň şol gürleýän belli mukaddese: Bu görnüş näçe wagta çeker? diýendigini’ eşitdi. Daniel 8:13. Berlen jogap, ‘Iki mün üç ýüz güne çenli; şondan soň mukaddes ýer tämizlener’ (14-nji aýat), ony geň galmak we alada içinde goýdy. Ol görnüşini manysyny yhlas bilen agtardy. Ýeremiýa arkaly önünden habar berlen ýetmiş ýyllyk ýesirligiň, asmandan gelen habarçynyň görnüşde Hudaýyň mukaddes ýeriniň tämizlenmeginden ön geçmelidigini yglan eden iki mün üç ýüz ýyl bilen nähili baglanyşyandygyna ol düşüniş bilmedi. Perişde Jebraýyl oňa bölekleyin düşündiriş berdi; emma pygamber ‘Görnüş ... köp günler üçin bolar’ diýen sözleri eşidende, huşundan gitdi. Ol öz başdan geçirenini ýatlap şeýle ýazýar: ‘Men, Danyýel, huşumdan gitdim we birnäçe günläp syrkaw boldum; soň ýerimden turdum-da, patyşanyň işlerini ýerine ýetirdim; men bu görnüşe haýran galdym, emma oňa düşüňän ýokdy.’ 26, 27-nji aýatlar.” Prophets and Kings, 553, 554.

Millerçiler wagyz eden esasy habaryna hiç haçan doly düşünjä ýetmediler. Ýahuda taýpasynyň Arslany “ýedi wagt” barada has köp maglumat bermek islän wagt gelende, olar Laodikýa tejribesine geçdiler, we ýedi ýyldan soň “ýedi wagt” baradaky nury bütinleý ret etdiler. Olar Danyýeliň yhlas bilen düşünmäge çalşan ýetmiş ýylyň hem iki mün üç ýüz ýylyň doly özara baglanyşygyny hiç haçan görmediler. Danyýel soňky günleriň Hudaý halkyny aňladýar.

Ýeriň öz Sabatlaryndan lezzet almagy gadymy Ysraýyla berlen ähtiň şol bölegidir; ol ýerde her ýedinji ýylda ýeriň dynç alşy baradaky yşyk görkezilýärdi. Ol äht ýedi ýylyň aýlawynyň ýedi gezek gaýtalanmagyny hem öz içine alýardy. Şeýle hem ol, “ýubileý” diýlip atlandyrylýan baýramçylykda, ýedi gezek ýedi ýyllyk aýlawyň (kyrk dokuz ýylyň) tamamlanmagynyň ahyrynda emläkleriň we gullaryň boşadylmagyny hem-de gaýtarylyp berilmegini öz içine alýardy. Ýahudylar şol äht ýörelgelerine boýun egmediler, we 2 Chronicles kitaby Ýermeýa pygamber tarapyndan aýdylýp geçilen ýetmiş ýyllyk ýesirligiň mundan önki dört ýüz togsan ýyllyk pitneligi aňladýandygyny görkezdi. Dört ýüz togsan ýylyň dowamynda, eger gadymy Ysraýyl Leviticus ýigrimi başde beýan edilişi ýaly ähtiň içindäki görkezmelere boýun bolan bolsady, şol ýyllaryň jemi ýetmişinde ýer dynç alardy. Mukaddes Kitapdaky bir ýyl üç ýüz altmyş gündir, we üç ýüz altmyş gün ýedä (“ýedi gezek”) köpeldilende iki mün baş ýüz ýigrimi güne deň bolýar.

Ýetmiş ýyl ýeriň dynç alşy bilen bütinleý baglanyşyklydyr, bu bolsa öz gezeginde “ýedi wagt” bilen bütinleý baglanyşyklydyr. Daniel “ýetmiş ýyllyk ýesirligiň” “iki müň üç ýüz ýyl” bilen, ýagny “Hudaýyň mukaddes ýeriniň tämizlenmeginden” öňki döwür bilen “gatnaşygyny düşünmäge” çalyşýardy. Şonuň üçin ol “chazon” görnüşi bilen “march” görnüşiň arasyndaky gatnaşyga düşünmäge çalyşýardy. Lewiler 25-nji we 26-njy bablarda aýdylýan ýeriň dynç alşyny Ýeremiýanyň gürrüň berýän ýetmiş ýyllyk ýesirligi bilen baglanyşdyrmazdan, şol gatnaşyga düşünmek mümkin däl. Eger siz “ýedi wagt” pygamberlik döwrüniň iki müň baş ýüz ýigirmi ýylyny aňladýandygyna ynanmasaňyz, onda özüňizi soňky günlerde Daniel bilen şekillendirilenleriň hataryndan çykaryarsyňyz. Milleritler “ýedi wagtyň” wagty baradaky pygamberlikdigi ynanýardylar, emma Adventizm indi beýle hasap etmeýär.

Daniýel, ähli pygamberlerde bolşy ýaly, dünýäniň ahyryndaky Hudaýyň halkyny görkezýär, we ýetmiş ýyl (“ýedi wagt”) bilen iki müň üç ýüz ýylyň arasyndaky gatnaşyklary düşünmäge bolan islegi barada Uayt uýanyň bellikleri, soňky günlerdäki Hudaýyň halkynyň eýe bolmaly islegini aňladýar. Öňki makalalarda beýan edilişi ýaly, 1843-nji we 1850-nji ýyllaryň çyzygylarynda görkezilen, Uayt uýanyň ýazgylarynda göni (gaýtalanyp) goldanylmaýan hiç bir hakykat ýokdur.

Milleriň gymmatbaha daşlary ahyrky günleriň Ýarygijeki Nidasynda on esse ýagty saçjakdyr, we şeýle etmek bilen, şol gymmatbaha daşlar Adventizmiň päk gyzlary üçin ahyrky synagy aňladýar. Şol gymmatbaha daşlar Habakukyň tagtalarynda görkezilen binýat hakykatlary, hem-de Milleriň otagynyň ortasynda duran stoluň üstüne goýlan sandygyň içindäki gymmatbaha daşlardyr. Binýat synagy ahyrky synagdyr, emma şonuň ýaly, Pygamberlik Ruhunyň ygtyýary hem ahyrky synagdyr. Milleriň düşüňde gymmatbaha daşlar hökmünde timsallanan binýat hakykatlaryny ret etmek, şol bir wagtda Pygamberlik Ruhuny hem ret etmekdir.

Şeýtanyň in soňky aldawy Hudaýyň Ruhunyň şaýatlygyny güýjünden gaçyrmak bolar. “Wahý bolmadyk ýerde halk heläk bolýar” (Süleyman timsallary 29:18). Şeýtan hakyky şaýatlyk babatda Hudaýyň galyndy halkynyň ynamyny sarsdyrmak üçin dürli usullar bilen we dürli serişdeleriň üsti bilen örän hilegärlik bilen iş eder. Ol azdyrmak üçin galp wahýlary girizer, galpy hakykat bilen garyşdyrar, şeýlelikde adamlary ýigrenç duýgusyna salar; şondan soň olar “wahý” adyny göterýän ähli zady fanatizmiň bir görnüşi hasap ederler. Emma ak ýürekli janlar galpy bilen hakykaty deňeşdirip, olaryň arasyndaky tapawudy saýgarmaga ukyply ediler. Saýlanan Habarlary, 2-nji jilt, 78.

Biz häzir 1798-nji ýyldan 1844-nji ýyla çenli Milleritleriň taryhynda bolup geçen bilimiň artmagyny ara alyp maslahatlaşýarys; emma Milleritleriň pygamberlik ulanylyşlarynda dogry bolan bolsalar-da, olaryň dikeldilen taryhy bilen çäklendirilenligini kesgitleýäris. Biz häzir ahyrzamanda we Adventizmiň in soňky neslinde (dördünjisinde) ýaşaýarys. Bu döwürde Adventizm döp-dessurlar we adatlar (ýasama şaý-sepler) bilen şeýlebir tälimlendirilipdir welin, ol indi esas goýujy hakykatlaryň nämedigini hem bilmeýär. Şol hakykatlaryň nämedigini bilmezlik Adventizmi şol hakykatlaryň ähmiýetine düşünmekden bökdeýär we şol hakykatlary goramak hem-de saklap galmak barada gaýtalanyp berlen buýruklary manysyz edýär.

Ulai derýasynyň görnüşi barada Gabrieliň düşündirişine mundan beýläk geçmezden öň, esasy hakykatlar we Pygamberlik Ruhunyň ygtyýary bilen bagly birnäçe degişli meselä seredip geçäris.

Häzirki zaman teologlary aşakdaky parçanyň Mukaddes Kitapdaky iň uzyn wagt pygamberliginiň iki müň üç ýüz ýyl bolandygyny görkezýändigini öňe sürýärler.

Mesihniň birinji gelişinde «patyşalyk Hoş Habaryny» wagyz eden şägirtleriň başdan geçiren tejribesi, Onuň ikinji gelişiniň habaryny yglan edenleriň tejribesinde öz meňzeşini tapdy. Şägirtler çykyp: «Wagt dolandy, Hudaýyň patyşalygy golaýlady» diýip wagyz edişleri ýaly, Miller hem-de onuň ýaranlary Mukaddes Kitapda görkezilen iň uzyn we iň soňky pygamberlik döwrüniň tamamlanmakçy bolandygyny, höküm güniniň golaýlandygyny we ebedi patyşalygyň başlanjakdygyny yglan etdiler. Şägirtleriň wagt baradaky wagzy Daniýel 9-daky ýetmiş hepdä esaslanypdy. Miller bilen onuň ýaranlaryna berlen habar Daniýel 8:14-däki 2300 gününň tamamlanýandygyny yglan edýärdi; şol ýetmiş hepdä hem şonuň bir bölegidir. Olaryň her biriniň wagzy şol bir beýik pygamberlik döwrüniň dürli bir böleginiň ýerine ýetmegine esaslanypdy.

“İlk şägirtler ýaly, William Miller hem-de onuň ýoldaşlary özüleri-de getiren habarynyň ähmiýetine doly düşünmediler. Ybadathanada uzak wagtlap kök urup gelen ýalňyşlyklar olaryň pygamberlikdäki möhüm bir nokady dogry düşündirişe ýetmeginiň önüni aldy. Şonuň üçin, Hudaýyň dünýä berilmegi üçin özülerine ynanan habaryny wagyz eden bolsalar-da, onuň manysyna nädogry düşünendikleri sebäpli lapykeçlige uçradylar.” The Great Controversy, 351.

Parçada şeýle diýilýär: “Miller we onuň ýoldaşlary Mukaddes Kitapda görkezilen iň uzyn we iň soňky pygamberlik döwrüniň tamamlanmaga golaýlap gelendigini yglan etdiler,” we ylahyýetçiler iň uzyn hem-de iň soňky pygamberlik döwrüniň iki müň üç ýüz ýyl bolandygyny öňe sürýärler. Mundan başga-da, olaryň iddiasyna görä, bu parçada Siňli Waýt hut şony görkezýär, çünki, olaryň aýtmagyna görä, ol gönüden-göni iki müň üç ýüz ýyllyk döwre ýüzlenýär. Olar ýetmiş ýyl bilen iki müň üç ýüz ýyllyk döwrün arasyndaky her hili baglanyşyga kördürler. Olar Danieliň düşünmäge çalyşýan nuruna kördürler.

Ellen Waýt Millerçi bolupdy, we ol 1843-nji ýylyň öndebaryjy çyzgysyna hem-de F. D. Nichols tarapyndan neşir edilen 1850-nji ýylyň öndebaryjy çyzgysyna ýerleşdirilen habarlary bilýärdi. Nichols tarapyndan taýýarlanan 1850-nji ýylyň çyzgysy, hut Jeýms bilen Ellen Waýt Nicholsyň öýünde onuň bilen bile ýaşaýan döwründe, Nicholsyň öýünde taýýarlanypdy. Mukaddes Kitapdaky iň uzyn pygamberlik döwri, şol iki çyzygyda hem görkezilişi ýaly, iki müň üç ýüz ýyl däl, eýsem Lewiler 26-daky “ýedi wagt”dyr.

Öňki parçanyň iki müň üç ýüz ýyly iň uzyn we iň soňky pygamberlik döwri hökmünde ylhamly bir kesgitlemesidigini öňe sürmek, Sister White-yň ýazgylaryny öz-özüne ters düşürmektir. Eger ol ylahyýatçylaryň bu parça hakda öňe sürýän zatlaryna ynanan bolsa, onda onuň “ýedi wagty” goldaýan çyzyglary makullamagy nämäni aňladýar?

“Men 1843-nji ýylyň çyzgysynyň Rebbiň eli bilen ugrukdyrylandygyny, onuň üýtgedilmeli daldigini gördüm; sanlaryň Onuň isleýşi ýalydygyny; Onuň eliniň olaryň käbirindäki bir ýalňyş örtüp-gizländigini, şeýlelikde hiç kimiň ony görüp bilmändigini, diňe Onuň eli aýrylandan soň görmegiň mümkin bolandygyny gördüm.” Early Writings, 74.

Öz dāp-dessurlaryny we rowaýatlaryny gorap saklamak isleýänler 1843-nji ýylyň çyzgysynda Rebbiň “ýedi wagt” baradaky ýalňyslygyň üstünde elini saklandygyny, soňrak bolsa elini çekendigini öňe sürüp bilerler. Bu çaklamanyň meselesi şundan ybarat: Uýam Waýt Rebbiň sanlardan elini haçan çekendigini görkezdi; Onuň eli 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryndan öň, ilkinji lapykeçlikden biraz soň çekilipdi. Şol wakanyň hakydaky şaýatlygynda ol düzedilen ýalňysy görkezýär, we bu ýalňysyň “ýedi wagt” bolmandygyny aýdyňdyr.

“Rebleriň näme üçin gelmändigine düşüniş bilmedik şol wepaly, göwni galan adamlar garaňkylykda galdyrylmadylar. Olar ýene-de pygamberlik döwürlerini öwrenmek üçin öz Mukaddes Kitaplaryna gönükdirildiler. Rebbiň eli sanlardan çekildi, we ýalňyslyk düşündirildi. Olar pygamberlik döwürleriniň 1844-nji ýyla çenli ýetýändigini gördüler, hem-de pygamberlik döwürleriniň 1843-nji ýylda tamamlanandygyny görkezmek üçin özläriniň öňe süren şol bir subutnamasynyň olaryň 1844-nji ýylda tamamlanjakdygyny subut edýändigini gördüler.” Early Writings, 237.

Rebbiň eliniň “şekilleriň üstünden aýrylandygy we ýalňyslygyň düşündirilendigi” mahalynda, olar şondan soň “peýgamberlik döwürleriniň 1843-nji ýylda tamamlanandygyny görkezmek üçin özläriniň hödürlän şol bir subutnamasynyň, olaryň 1844-nji ýylda tamamlanjakdygyny subut edýändigine” göz ýetirdiler. Ilki 1843-nji ýylda tamamlanýar diýip düşünilen peýgamberlik döwürleri, 1843-nji ýylky çartda görkezilendir; bu bolsa Millerit wagyzçylarynyň üç ýüzüsiniň her biriniň ulanan çartydyr. Şol çartda görkezilen we 1843-nji ýylda tamamlanan diýlip hasap edilen peýgamberlik döwürleri bular idi: Daniýel kitabyň sekizinji baby, on dördünji aýatyndaky iki müň üç yüz ýyl; Levililer ýigrimi altydaky iki müň baş yüz ýigrimi ýyl; hem-de Daniýel on ikidäki bir müň üç yüz otuz baş ýyl. Ilkinji lapykeçlikden soň Reb öz elini şol ýalňyslygyň üstünden aýyrady, we şondan soň Milleritler peýgamberlik döwürleriniň 1843-nji ýylda tamamlanandygyny kesgitläň şol bir subutnamanyň, hakykatda, şol döwürleriň 1844-nji ýylda tamamlanandygyny subut edýändigine göz ýetirdiler.

1850-nji ýylyň çyzgysy 1850-nji ýylda taýýarlanyldy we 1851-nji ýylyň ýanwarynda satuwa çykaryldy. Ellen Waýt bu çyzgynyň hem Habakkugyň pygamberliginiň ýerine ýetmesi bolandygyny belläp geçdi; edil şonuň ýaly, ol 1843-nji ýylyň çyzgysy barada-da şeýle ýazypdy. Ol çyzgy hem iň uzyn pygamberlik döwri Lewiler kitabyň ýigrimi altynjy babyndaky “ýedi wagt” hökmünde görkezýärdi.

“Men dogan Nikols dogan tarapyndan çyzgynyň neşir edilmeginde Hudaýyň bardygyny gördüm. Men bu çyzgynyň Mukaddes Kitapda pygamberlik edilendigini gördüm, we eger bu çyzgy Hudaýyň halky üçin niýetlenen bolsa, eger ol biri üçin ýeterlik bolsa, beýlekisi üçin hem ýeterlikdir; we eger biri has uly ölçegde täze çyzgy çekilmeginde mätäç bolan bolsa, şonça-da beýlekileriň hemmesi hem oňa mätäçdir.” Manuscript Releases, 13-nji tom, 359.

Waýt uýalaryň “Mukaddes Kitapda görkezilen iň uzyn we soňky pygamberlik döwri tamamlanmaga golaýlap gelýär” diýip ygylan edendikleri hakda Waýt uýanyň salgylanmasynyň dogrudygyny öňe sürmek ýerliklidir, çünki olar hakykatdan-da şeýle etdiler. “Iň uzyn” “pygamberlik döwriň” iki müň üç yüz ýyl diýmek bolsa, Waýt uýanyň şaýatlygyny onuň özüne hem, taryhy ýazga hem garşy öwürýär. Şol ertekä ynanmak — ýalana ynanmakdyr, ahyrky

günlerde bolsa ýalana ynanmagy saýlaýanlar muny hakykaty söýmeýändikleri üçin edýärler.

Isa haça çekilmegiň jebir-jepalaryndan geçmek üçin Özüni gudrat bilen nähilidir bir ylahy bihuş ediji serişde arkaly duýgusyz hala getirmedi. Isa ylahy ejir bilen ejir çekdi; bu ejir Onuň ýaradanlarynyň haýsydyr biriniň çydap biljeginden has-da ýokardadyr. Şeýle-de bolsa, adamzat Onuň keşbinde ýaradyldy, we ylham adamzadyň Onuň ýeňşi ýaly ýeňmelidigini beýan edýär. Mesihniň haçyň jebir-jepalaryna çydamagyna mümkinçilik beren zat, Onuň eýe bolan bir häsiýetidi, şol bir häsiýet bolsa adamzatda hem bar.

Imanymyzın Başyazary hem-de Tamamlaýjysy bolan Isaga gözümizi dikip, Onuň önünde goýlan şatlyk üçin haça çydady, masgaraçylygy äsgermezlik etdi we indi Hudaýyň tagtynyň sag tarapynda oturandyr. Ýewreýler 12:1.

Isa haça çekilmegiň jebir-jepalaryna çydady, çünki Onuň önünde goýlan bir maksady bardy; biz hem Onuň keşbinde ýaradylanlygymyz sebäpli, maksat tarapyndan höweslendirilýän jandarlar bolup durýarys. Bu biziň ýaradylyşymyzyň bir bölegidir. Eger bize Adventizmiň esaslaryna düşünmegiň möhüm daldigine ynandyran bolsalar, onda hut şol zady etmäge hiç hili höwesimiz bolmaz. Mukaddes Ruh tarapyndan oýandyrylyp bilinjek we şol Laodikiýa ýagdaýyny ýehip geçmäge ukyply ýeke-täk ylahy höwes hakykata bolan söýgüdür. Hakykata bolan söýgi, gulaklarymyzyň gijisini gandyrmaga niýetlenen aňsat döp-dessurlaryň we döpplerin elýeterliligi bilen synagdan geçiriler. Eger biz, öz Laodikiýa rahatlygymyzda, hakykata özümüz üçin düşünmäge hiç hili isleg bildirmesek, biz halas bolmarys. Ine, şu gün Adventizm şu ýerde durýar.

Danyýel ahyrky günlerde Hudaýyň halkynyň pygamberlik sözi arkaly ýetmiş ýyllyk ýesirlik bilen iki müň üç yüz ýyllyk pygamberligiň arasyndaky gatnaşyga düşünmäge ymtylýanlaryna bir nusgadyr. Iki müň üç yüz ýyllyk pygamberligi iň uzyn we iň soňky pygamberlik döwri hökmünde kesgitlemek Adventizmiň düýpli hakykatlaryny ret etmekdir, hem-de şol bir wagtyň özünde Pygamberlik Ruhunyň ygtyýaryny hem ret etmekdir. Millerçiler iň uzyn we iň soňky pygamberlik döwrüni beýan edenlerinde onuň iki müň üç yüz ýyl bolandygyny öňe sürmek taryhy ýazgyny ret etmekdir.

“Geljek üçin gorkmaly hiç zadymyz ýokdur, diňe Rebbiň bizi nähili ýolbaşçylyk edendigini we geçen taryhymyzda beren öwreleşini unudanymyz ýagdaýynda.” Life Sketches, 196.

Gabriel Daniela “march” hem-de “chazon” görnüşleriniň ikisine-de düşünje bermek üçin geldi we ol, bu iki görnüşni aç-açan pygamberlik gatnaşyklary bar bolsa-da, Daniela olary aňynda biri-birinden aýry saklamagy tabşyrdy. Görnüşe Mukaddes Kitabyň pygamberliklerindäki ýedinji we sekizinji bablarda beýan edilen patyşalyklar girýärdi; olar ikinji bapdaky şol bir patyşalyklaryň gaýtalanyşy we giňeldilen beýanydy. Maglumat öz içine gökdäki gepleşigi alýardy; şol gepleşik bir görnüş Hudaýyň mukaddes ýeriniň we halkynyň depeleme-depel edilmegi hökmünde, beýleki görnüş bolsa halkyň we mukaddes ýeriň dikeldilmegi işiniň görnüş hökmünde görkezýärdi.

Gabriel düşündirişi beýan edende, ol ahyrsoňunda Milleritleriň wagyz eden habarynyň özenine öwrülipdi; şol pursatda iki röýäniň arasynda bar bolan bir baglanyşyk bardy, ony düşündirişi aň taýdan aýry etmek baradaky buýrugy ýerine ýetirýänler belläp geçmelidir. Tapawutlaryň biri-de,

ikisi hem “kesgitlenen” diýip terjime edilýän iki söz arkaly görkezilýär.

Öz halkyň we mukaddes şäheriň hakynda ýetmiş hepde bellendir: bozgaklygyň soňuna çykmak, günäleriň soňuny ýetirmek, ýazyk üçin ýaraşyk döretmek, ebedi dogrulygy getirmek, görüşini we pygamberligi möhürlemek hem-de iň Mukaddesi mesihlemek üçin. Şonuň üçin bil we düşün: Iýerusalimi täzeden dikeltmek we gurmak baradaky buýrugyň çykarylan pursatyndan başlap, Mesih Hökümdara çenli ýedi hepde we altмыш iki hepde bolar; köçe hem diwar gaýtadan gurlar, hatda kynçylykly döwürlerde-de. Altмыш iki hepdeden soň Mesih ýok ediler, ýöne Özi üçin däl; geljek hökümdaryň halky şäheri we mukaddes ýeri harap eder; onuň soňy sil bilen bolar, urşuň soňuna çenli bolsa weýrançylyklar bellendir. Ol köp adamlar bilen ähti bir hepde üçin berkider; hepdeniň ortasynda bolsa gurbanlygy we sadakany bes etdirer; ýigrenji zatlaryň ýaýramagy sebäpli ol ony haraba öwürer, tä tamam bolýança; we bellenen zat haraba edileniň üstüne döküler. Daniel 9:24–27.

Ýetmiş hepde (dört ýüz togsan ýyl) halkyň we mukaddes şäheriň üstüne kesgitlenendir. “Kesgitlenendir” diýip terjime edilen sözüň manysy “kesilip aýrylandyr”; bu söz ýewreýler we Iýerusalim üçin bir döwri ýa-da synag möhletini aňladýar. Şeýle hem ol Iýerusalimiň weýran edilmegine we ýetmiş ýyllyk ýesirlige getirip çykaran pitne döwrüni aňladýardy. Şondan soň dört ýüz togsan ýyl üçünji permanyň başyndan “kesgitlenipdi”. Pitnäniň ilkinji dört ýüz togsan ýyly Nebukadnesaryň üç gezek hüjüm etmegine, Iýerusalimiň ahyrky weýran edilmegine hem-de göni manydaky Ysraýylyň göni manydaky Wawilonda ýetmiş ýyllyk dargadylyşyna we ýesirligine sebäp boldy.

Birinji perman sürgünlügiň soňuny we Iýerusalimi täzeden gurmak işiniň başlangyjyny alamatlandyrdy. Üçünji perman iki müň üç ýüz ýylyň başlangyjyny alamatlandyrdy. Birinji perişdäniň gelişi ruhy Ysraýylyň ruhy Wawilonda müň iki ýüz altмыш ýyl dowam eden ýesirliginiň soňuny alamatlandyrdy we Mesihniň Milleritleri ýesirlikden çykmak hem-de ruhy ybadathana dikeltmek üçin ulanan kyrk alty ýyllyk döwrüniň başlangyjyny alamatlandyrdy.

Ýigrimi altynjy we ýigrimi ýedinji aýatlarda iki gezek “kesgitlenen” diýip terjime edilen söz “charats” bolup, onuň manysy “ýaralamak” we “hökmany karar” diýmekdir. Pygamberlik taýdan, ilkinji gazabyň ahyrynda papalygyň ölümlü bir “ýarasy” aljakdygy “hökm edildi”. Bu, Danieliň on birinji babyň otuz altynjy aýatynda ulanylan şol bir sözdür.

Patyşa öz islegine görä hereket eder; ol özüni beýgelder we her bir hudaýdan ýokary tutar, hudaýlaryň Hudaýyna garşy geň-taň sözler aýdyp, gazap tamamlanýança üstünlik gazanar; çünki kesgitlenen zat amala aşar. Daniel 11:36.

Otuz altynjy aýatda “patyşa” papalykdyr. Papalyk 1798-nji ýyla çenli rowaçlanmalydy; şol ýylda ol ölümlü ýarasyny aldy. Şondan soň birinji “gaharyň” “tamamlanmaly” wagty geldi, çünki şol “gahar” “berkarar edilipdi” (hökmany karar edilipdi), ýagny “ýerine ýetirilmeli” edilipdi. Miladydan öňki 723-nji ýylda başlan we 1798-nji ýylda tamamlanan Ysraýylyň demirgazyk patşalygyna garşy birinji gaharyň ahyrynda papalyk “ölümlü ýara” aldy. “Berkarar edilen” sözi “ýara” diýmegi aňladýar.

Onuň başlarynyň biriniň ölümli ýaralanan ýalydygyny gördüm; onuň ölümli ýarasy bolsa sagaldy; we bütün dünýä haýwanyň yzyndan haýran galyp gitdi. Ylham 13:3.

Milleritleriň pygamberlik çarçuwasy butparazlygyny, onuň yzyndan hem papalygyny iki weýran ediji güýjüne esaslanýardy. Olar şol iki güýjüň Daniel kitaby sekizinji bap, on üçünji aýatda beýan edilen “çazon” görnüşinde görkezilişi ýaly mukaddes ýeri we goşuny aýak astyna aljakdygyna düşüňýärdiler.

Soňra men bir mukaddesiň gepleýänini eşitdim; we başga bir mukaddes, şol gepleýän belli mukaddese: «Her günki gurbanlyk, weýrançylykly ýazyk hakdaky bu görnüş näçe wagta çenli dowam eder? Mukaddes ýeri hem-de goşuny aýak astyna salmaga çenli näçe wagt bolar?» diýdi. Daniýel 8:13.

Papal harabaçy güýji mün iki yüz altmyş ýyllap mukaddes mekany we goşuny depeläp geçmelidi.

Emma ybadathananyň daşyndaky howlyny hasaba alma, ony ölçeme; çünki ol başga milletlere berilendir. Olar mukaddes şäheri kyrk iki aýlap aýak astyna salarlar. Men Öz iki şaýadyma ygtyýar bererin, olar mün iki yüz altmyş günläp jüt geýnip pygamberlik ederler. Ylham 11:2, 3.

1798-nji ýylda ilkinji gaharyň ahyrynda pygamberlik papalygy «ýaralamagy» kesgitläpdi. Daniýel kitabyň dokuzynjy babynda şol kesgitleme soňky iki aýatda görkezilýär, we şol aýatlarda iki gezek «kesgitlenen» diýip terjime edilen söz «çazon» görnüşi bilen baglanyşyklydyr, emma ýigrimi dördünji aýatda «kesgitlenen» diýip terjime edilen söz başga bir ýewreý sözüdür we «mareh» görnüşi bilen baglanyşyklydyr. Ahyrky günlerde Hudaýyň halkyny wekilleşdirýän Daniýel, Gabriýeliň oňa aň taýdan biri-birinden aýyrmagy tabşyran şol iki görnüşiň arasyndaky gatnaşyga düşünmäge çalyşýardy.

Bu mowzugy indiki makalada dowam etdireris.

“Hudaý bize täze bir habary bermeyär. Biziň wagyz etmeli habarymyz, 1843-nji we 1844-nji ýyllarda bizi beýleki ybadathanalardan çykaryp getiren habardyr.” Review and Herald, January 19, 1905.